

the early differentiation of education, the continuity of education and upbringing, and the profiling of education.

The successful formation of a focus on vocational training among students is a fundamental problem in the work of universities. From a professional point of view, it includes several stages: professional orientation, vocational training, independent professional activity. Vocational training is a system of organizational and pedagogical measures that ensures the formation of a person's professional orientation of knowledge, skills, abilities and professional readiness for such activities. Vocational training is the process of mastering the knowledge, skills and abilities that make it possible to perform work in a certain field of activity¹. The peculiarities of the formation of a professional orientation is how the individual himself perceives, realizes and evaluates his belonging to one or another profession. Therefore, it is necessary: the formation of a professional and social role, professional self-awareness; optimization of professional self-assessment of educational activities, which is then transferred to professional activities; formation of a model of self-identification with the profession (norms and values, emotional attitude, level of self-realization). One of the urgent problems of education is the problem of development of creative potential. It is associated not only with learning and personality formation, but also with the preservation and development of creative qualities and abilities, which include cognitive activity, the desire to search for something new, the ability to get away from stereotypes, courage in decisions. The potential of the individual (lat. opportunity, power) is not yet developed and unused, unclaimed abilities, inclinations, personal qualities, knowledge, skills, abilities.

References

1. Дубинин Б.В., Зоркая Н.А. Чтение в России – 2008. Тенденции и проблемы. – М.: Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества, 2008. – 80 с.
2. Давыдова Н.А. Применение адаптивных интеллектуальных алгоритмов в процессе обучения // Новые информационные технологии в образовании: материалы международной научно-практической конференции: в 2 ч. - Екатеринбург, 2019. - Ч. 1. - С. 65-70.

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМЫТУ

Алибиев Д.Б., Ерхан А.Б.

Е.А.Букетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

E-mail: aseka.erkhan@mail.ru

Педагогикалық практика инклюзивті білім беруді дамыту – ғылыми және әдіснамалық – Әлеуметтік және әкімшілік ресурстардан басқа қазіргі заманғы білім беру жүйесін түбегейлі қайта құруды талап ететін күрделі, көпқырлы процесс екенін көрсетеді. Денсаулығы шектеулі баламен жұмыс неғұрлым ерте басталса, оның қоғамға бейімделу және әлеуметтену мүмкіндігі соғұрлым жоғары болады. Бұл тек ізгілендіру процестеріне ғана емес, сонымен бірге "ерекше" балаға ерте түзету-педагогикалық көмектің тиімділігімен нәтижелігіне де байланысты.

2008 жылғы маусымда Новосібірде Ю. А. Розенкованың баяндамасында ұсынылған "РАҚ түзету педагогикасы институты" ерте көмек көрсету зертханасының деректері бойынша орталық жүйке жүйесінің органикалық зақымдануы бар балалардың 25-30% - ында:

- 1.5 жылға қарай психикалық даму қарқыны мен барысын қалыпқа келтіру;
- 3 жасқа қарай мектепке дейінгі жаппай балалар мекемелеріне бару мүмкіндігін қамтамасыз ету.

Орталық жүйке жүйесінің органикалық зақымдануы бар балалардың 70-75% -ында айқын бұзылулардың дамуын болдырмауға болады.

Өмірдің алғашқы жылдарында ауыр эмоционалды бұзылыстар анықталғанда және балаларға жан-жақты көмек көрсетілген кезде, ақыл-ой дамуының бұрмалану тенденцияларын тегістеуге, балаларды балалар қоғамына қосуға дайындауға болады. Ерте көмек түзету немесе профилактикалық сипатта болуы мүмкін, яғни проблемаларды жеңу

немесе болашақта олардың пайда болуына жол бермеу. Интеллектуалды дамуы бұзылған балалар үшін ерте көмек қолдаудың басым бағыттарының бірі болып табылады. Балалар өзіне-өзі қызмет көрсетуде, қозғалыс және танымдық дамуда, күнделікті өмірде қажетті қарым-қатынас дағдылары мен сөйлеуді қалыптастыруда айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізеді. Балалар отбасы мүшелерімен және басқа балалармен оң қарым-қатынас орнатуға және дамытуға үйренеді, қоғамда қабылданған ережелерді есте сақтайды және оларды ұстанады.

Жалпы білім беру кеңістігінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды тәрбиелеу және оқыту проблемасы нәзік және икемді тәсілді талап етеді, өйткені дамуында ауытқулары бар балалардың барлығы бірдей дені сау құрдастарының ортасына сәтті бейімделе алмайды.

Жеке білім беру бағыты мұндай балаларды ересек адамның көмегімен құрдастар тобына біртіндеп қосуды қамтиды, бұл мұғалімнен мүгедек балалардың қалыптасуына, бір балалар тобында өзара әрекеттесу қабілетіне жаңа психологиялық көзқарасты талап етеді.

XXI ғасырда адамдардың қабылдауы өзгерді және ол логикалық емес, бейнелі ойлауға бейім, сондықтан әртүрлі мультимедиялық эффекттер жиі қолданылады. Тәжірибе көрсеткендей, дамуында ауытқулары бар балаларды түзету және тәрбиелеу процесінде компьютерді мақсатты пайдалану балалардағы бұзушылықтарды түзету және өтеу үшін оңтайлы психологиялық-педагогикалық жағдай жасауға, оқушылардың жеке білім беру мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін мүмкіндігінше ескеруге мүмкіндік береді. Мүмкіндігі шектеулі балаларға білім беруде компьютерлік оқыту құралдарын қолданудың басты артықшылықтарының бірі-олардың ұсынылған оқу материалын визуализациялаудағы үлкен мүмкіндіктері. Ақпаратты көрнекі түрде көрсету кез-келген адам қызметінің тиімділігін арттыруға көмектеседі. Оқу ақпаратын компьютерлік визуализациялау қазіргі білім беру жүйесіндегі ең перспективалы бағыт болып табылады.

Ауызша және жазбаша ақпаратты визуалды түрге айналдыру қабілеті бүгінде көптеген мамандардың кәсіби сапасы болып табылады.

Соңғы жылдары ақпаратты берудің визуалды формаларын қолданудың маңыздылығы едәуір артты, өйткені профессор Зорин А.Л.: "...жас ұрпақ қабылдау мәдениетін түбегейлі өзгертті: оған сызықтық мәтін қажет емес". Осылайша, оқу ақпаратын визуализациялау бірқатар педагогикалық мәселелерді шешуге мүмкіндік береді: оқуды қарқындату, оқу және танымдық белсенділікті арттыру, сыни және визуалды ойлауды қалыптастыру және дамыту, визуалды қабылдау, білім мен оқу әрекеттерін бейнелі түрде ұсыну, білім беру және үлгіні тану, визуалды сауаттылық пен визуалды мәдениетті арттыру. Визуализация құралдары әртүрлі: кестелер, таразылар, психикалық карталар, жұмбақтар, кроссвордтар, графиктер, интерактивті онлайн презентациялар және тағы басқалар.

Мүмкіндігі шектеулі оқушылардың белсенділігін арттыру үшін сабақтарда оқытудың келесі белсенді әдістері мен әдістері қолданылады:

1. Тапсырмаларды орындау кезінде сигналдық карточкаларды пайдалану (бір жағынан онда плюс, екінші жағынан минус; дыбыстары бойынша түрлі түсті шеңберлер, әріптері бар карточкалар бейнеленген). Балалар тапсырманы орындайды немесе оның дұрыстығын бағалайды. Карточкаларды оқушылардың білімін тексеру, өткен материалдағы олқылықтарды анықтау мақсатында кез келген тақырыпты зерделеу кезінде пайдалануға болады. Олардың ыңғайлылығы мен тиімділігі - әр баланың жұмысы бірден көрінеді.

2. Тапсырманы орындау кезінде тақтаға кірістірулерді (әріптер, сөздер) қолдану, кроссвордты шешу және т. б. Балаларға тапсырманың осы түрін орындау кезіндегі бәсекелестік сәт ұнайды, өйткені карточкаларын тақтаға бекіту үшін олар сұраққа дұрыс жауап беруі керек немесе ұсынылған тапсырманы басқаларға қарағанда жақсы орындауы керек.

3. Жад түйіндері (тақырыпты зерттеудің негізгі сәттерін құрастыру, жазу және тақтаға іліп қою, есте сақтау керек тұжырымдар). Бұл әдісті тақырыпты зерттеудің соңында

қолдануға болады – бекіту, қорытындылау үшін; материалды зерттеу барысында-тапсырмаларды орындауға көмектесу үшін.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды адамзат қоғамдастығына кіріктіру бүкіл түзету жүйесінің негізгі міндеті болып табылады.

Мүмкіндігі шектеулі балалармен мұғалімнің практикалық жұмысындағы ең қолайлы әдістер түсіндірме-иллюстрациялық, репродуктивті, ішінара іздеу, коммуникативті, ақпараттық және коммуникациялық; бақылау, өзін-өзі бақылау және өзара бақылау әдістері болып табылады.

Осылайша, оқытудың белсенді әдістері мен тәсілдерін қолдану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырады, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады, студенттерді білім беру процесіне белсенді түрде тартады, оқушылардың өзіндік белсенділігін ынталандырады, бұл мүмкіндігі шектеулі балаларға тең. Оқытудың қолданыстағы әдістерінің әртүрлілігі мұғалімге әр түрлі жұмыс түрлерін ауыстыруға мүмкіндік береді, бұл сонымен қатар оқуды жандандырудың тиімді құралы болып табылады. Бір қызмет түрінен екіншісіне ауысу шамадан тыс жұмыстан қорғайды және сонымен бірге зерттелетін материалдан алшақтауға мүмкіндік бермейді, сонымен қатар оны әр түрлі жағынан қабылдауды қамтамасыз етеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1 . Загуменнов, Ю.Л. Инклюзивное образование: создание равных возможностей для всех учащихся / Ю.Л. Загуменнов // Минская школа сегодня. - 2018. - № 6. - С. 3-6

2 . Зайцев Д.В. Социальная интеграция детей-инвалидов в современной России. - Саратов: Научная книга, 2013. - 255 с.

ИНКЛЮЗИВТІ ОҚУ ҮРДСІНДЕ КОМПЬЮТЕРЛІК ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Алибиев Д.Б., Ерхан А.Б.

Е.А.Букетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

E-mail: aseka.erkhan@mail.ru

Инклюзивті мектеп - демократиялық мектеп. Ол баланың қалыптасуына, оқуға деген ынтасына негізделген.

Инклюзивті білім беру барлық оқимын деушілерге, оның ішінде кемтарларға да қол жетімді болуға негізделген. Баланың қызығушылығына толық, кешенді түрде алынған. Отандық білім беру жүйесінде бұндай қадам үлкен маңызға ие.

Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар оқушыларға дәстүрлі емес ақпараттарға қол жеткізуде, өзіндік жұмыстың тиімділігін арттырады, шығармашылықтың дамуына, әртүрлі дағдының пайда болуына және қалыптасуына көптеген мүмкіншіліктер тудырып, жаңа оқу әдістері мен оқу формасының іске асуына мүмкіндік береді.

Танымдық іс-әрекеттің қозғаушы күші – қызығу. Оқушылардың қызығу жәрдемімен оқып-үйрену барысында қабілеті ашылып, дарыны ұшталады, өз күшіне, мүмкіндігіне сенімі артады, адамгершілігі қалыптасады. Жеке тұлғалық сипаттарға қалыптасудың үш түрлі жағдайы бар.

Бірінші: оқушыларды қызықтыратын мазмұнның берілу түрі; жаңалығы - бұрыннан білетін мағлұматтың жаңа қырынан ашылуы.

Екінші: оқушылардың таным әрекетін ұйымдастыру формалары, құралдарын, әдістерін жетілдіру. Бұған дәстүрлі емес сабақ түрлерін, оларды қолданылатын техникалық, көрнекі құралдардың тиімділігін арттыру, танымдық ойындарын ұйымдастыру

Үшінші: мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынаста сыйластық, ізеттілік орнатып, жүрек жылуымен балаларды қамтамасыз ету. Оқушы өзіне ұнамайтын мұғалімнің